

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.9.2011
COM(2011) 568 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ανακοίνωση σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ και τον εθελοντισμό: Αναγνώριση και
προώθηση διασυνοριακών εθελοντικών δραστηριοτήτων στην ΕΕ**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο εθελοντισμός δημιουργεί ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο. Συνιστά μια δίοδο προς την ενσωμάτωση και την απασχόληση και έναν καίριο παράγοντα για τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής. Πάνω απ' όλα, όμως, ο εθελοντισμός μεταφράζει σε δράση τις θεμελιώδεις αρχές της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της ενσωμάτωσης και της ιδιότητας του πολίτη, στις οποίες στηρίζεται η Ευρώπη. Οι εθελοντές συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινωνίας· οι δε εθελοντές που δραστηριοποιούνται εκτός της χώρας τους βοηθούν ενεργά στην οικοδόμηση μιας Ευρώπης των πολιτών¹. Πράγματι, οι εθελοντικές δραστηριότητες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με πολλούς τομείς πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης – όπως η διά βίου μάθηση, η αγροτική ανάπτυξη και ο αθλητισμός – όπου προσδίδουν πολύτιμη διάσταση στα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για όλους αυτούς τους λόγους και για ακόμα περισσότερους, το 2011 ανακηρύχτηκε ευρωπαϊκό έτος εθελοντικών δραστηριοτήτων που προωθούν την ενεργό συμμετοχή του πολίτη². Το τρέχον ευρωπαϊκό έτος δίνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την ευκαιρία να εκτιμήσει την κατάσταση του εθελοντισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να αξιολογήσει τη συμβολή του στην κοινωνία. Επιπλέον, παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη μπορούν να διευκολύνουν και να προωθήσουν τον εθελοντισμό, ιδίως σε διασυνοριακό επίπεδο.

Μετά την παρούσα ανακοίνωση, και πριν από το τέλος του 2012, θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών έκθεση στην οποία θα αξιολογούνται τα αποτελέσματα του εν λόγω ευρωπαϊκού έτους.

1.1. Ορισμός και στοιχεία

Κάθε χώρα χρησιμοποιεί για τον εθελοντισμό διαφορετικές έννοιες και ορισμούς, ενώ καταγράφει και διαφορετικές επιδόσεις στον συγκεκριμένο τομέα. Ως εθελοντισμός νοείται κάθε μορφή εθελοντικής δραστηριότητας, είτε επίσημη είτε ανεπίσημη. Οι εθελοντές ενεργούν αυτοβούλως, σύμφωνα με τις δικές τους επιλογές και τα δικά τους κίνητρα, χωρίς να επιδιώκουν οικονομικό όφελος. Ο εθελοντισμός είναι ένα ταξίδι αλληλεγγύης και ένας τρόπος για τους μεμονωμένους πολίτες και τις οργανώσεις να εντοπίσουν και να ικανοποιήσουν τις ανθρώπινες, κοινωνικές ή περιβαλλοντικές ανάγκες και ανησυχίες. Ο εθελοντισμός συχνά στηρίζει την πρωτοβουλία ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού ή μιας κοινότητας³.

Σύμφωνα με μελέτη που πραγματοποιήθηκε κατόπιν πρωτοβουλίας της Επιτροπής, το 2010 συμμετείχαν σε εθελοντικές δραστηριότητες περίπου 100 εκατομμύρια Ευρωπαίοι. Πίσω απ' αυτόν τον συνολικό αριθμό, η εικόνα που παρουσιάζει η συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στον εθελοντισμό ποικίλλει σημαντικά⁴.

¹ Έκθεση 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ – Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ, COM(2010) 603 τελικό, της 27ης Οκτωβρίου 2010.

² Απόφαση αριθ. 37/2010/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2009, για το ευρωπαϊκό έτος εθελοντικών δραστηριοτήτων που προωθούν την ενεργό συμμετοχή του πολίτη (2011), ΕΕ L 17 της 22.1.2010, σ. 43-49.

³ Ομοίως.

⁴ «Volunteering in the European Union» (Ο εθελοντισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση) (GHK 2010).

Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ οι πλέον δραστήριοι στον τομέα του εθελοντισμού είναι οι ενήλικοι μεταξύ 30 και 50 ετών, αν και ο αριθμός εθελοντών μικρότερης ή μεγαλύτερης ηλικίας αυξάνει σ' ολόκληρη την ΕΕ.

Ο εθελοντισμός είναι μια πρακτική που ακολουθείται σε πολλούς τομείς. Εμφανίζεται εντονότερα στον χώρο του αθλητισμού, ενώ ακολουθούν οι τομείς της κοινωνικής φροντίδας, της ευημερίας και της υγείας. Άλλοι τομείς είναι η δικαιοσύνη, ο πολιτισμός, η εκπαίδευση, η νεολαία, το περιβάλλον και οι κλιματικές δράσεις, η προστασία των καταναλωτών, η ανθρωπιστική βοήθεια, η αναπτυξιακή πολιτική και η ισότητα των ευκαιριών.

Ο εθελοντισμός έχει σημαντικό αντίκτυπο και πέρα από τα εθνικά σύνορα. Οι διασυνοριακές εθελοντικές δραστηριότητες παρέχουν αξιόλογες δυνατότητες στον τομέα της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της ιδιότητας του πολίτη. Μπορούν επίσης να βελτιώσουν την αλληλοκατανόηση και να συμβάλουν στην ανάπτυξη μιας πιο αρραγούς ευρωπαϊκής ταυτότητας.

1.2. Οι προκλήσεις του εθελοντισμού

Με βάση μελέτη που διενήργησε το πανεπιστήμιο Johns Hopkins σε οκτώ βιομηχανικές χώρες⁵ και την πείρα που έχει αντληθεί μέχρι στιγμής από το Ευρωπαϊκό Έτος 2011, έχουμε εντοπίσει τα ακόλουθα πιθανά εμπόδια στον εθελοντισμό, ιδίως σε διασυνοριακό επίπεδο:

- **Απουσία σαφούς νομικού πλαισίου:** Σχεδόν ένα στα πέντε κράτη μέλη δεν έχει σαφές νομικό πλαίσιο ούτε σαφείς κανόνες για τους εθελοντές και τον εθελοντισμό.
- **Απουσία εθνικών στρατηγικών για την προώθηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων:** Πρέπει να καταρτιστούν εθνικές στρατηγικές εθελοντισμού που να καλύπτουν τις ακόλουθες πτυχές: κατάρτιση, επιδόματα αργιών, κοινωνική ασφάλιση, χορήγηση επιδομάτων ανεργίας για διασυνοριακές εθελοντικές δραστηριότητες, παροχή καταλύματος και επιστροφή εξόδων που απαιτούν άμεση πληρωμή.
- **Χρηματοοικονομικοί περιορισμοί:** Ο εθελοντισμός, αν και παρέχεται δωρεάν, συνεπάγεται κάποιο κόστος. Οι οργανώσεις που στηρίζονται στην εθελοντική δραστηριότητα έρχονται συχνά αντιμέτωπες με έλλειψη χρηματοδότησης ικανής να εξασφαλίσει τη βιώσιμότητά τους, ενώ ο ανταγωνισμός για τα διαθέσιμα κονδύλια είναι αδυσώπητος.
- **Αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης:** Η εντεινόμενη τάση προς την επαγγελματικοποίηση του εθελοντισμού επιφέρει μια κάποια αναντιστοιχία μεταξύ των αναγκών των οργανώσεων εθελοντών και των προσδοκιών των νέων εθελοντών. Οι μεν εθελοντές είναι διαθέσιμοι για βραχυπρόθεσμα έργα, οι δε οργανώσεις χρειάζονται άτομα πρόθυμα να αναλάβουν μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις.
- **Έλλειψη αναγνώρισης:** Τα προσόντα που αποκτώνται μέσω εθελοντικών δραστηριοτήτων δεν αναγνωρίζονται ούτε επιβραβεύονται πάντα επαρκώς.

⁵ «Volunteering in the European Union» (Ο εθελοντισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση) (GHK 2010).

- **Φορολογικά εμπόδια:** Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν διαφορετική φορολογική προσέγγιση όσον αφορά το εισόδημα ή τα επιδόματα των εθελοντών, καθώς και την επιστροφή των εξόδων που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της παροχής υπηρεσιών. Κατά συνέπεια, οι εθελοντές ενδέχεται να αντιμετωπίσουν φορολογικά εμπόδια όταν δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο.
- **Ανεπαρκή στοιχεία:** Η παροχή αποτελεσματικότερα συγκρίσιμων στοιχείων σχετικά με τον εθελοντισμό στα κράτη μέλη μπορεί να συμβάλει στον εντοπισμό των βέλτιστων πρακτικών και στην καλύτερη χάραξη πολιτικής.

Τα κράτη μέλη σημείωσαν κάποια πρόοδο ως προς τα θέματα αυτά το 2006, όταν δεσμεύτηκαν να συνεργαστούν προκειμένου να υπερβούν τα εμπόδια που δυσχεραίνουν, άμεσα ή έμμεσα, την κινητικότητα των πολιτών της ΕΕ στο πλαίσιο της μάθησης ή της επαγγελματικής εξέλιξης, συμπεριλαμβανομένου του εθελοντισμού⁶. Ωστόσο, απομένουν ακόμα πολλά να γίνουν. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην προώθηση ενός περιβάλλοντος εθελοντικών δραστηριοτήτων το οποίο θα παρέχει ίσες ευκαιρίες όσον αφορά την πρόσβαση και τη συμμετοχή όλων.

1.3. Η προστιθέμενη αξία του εθελοντισμού

Ο εθελοντισμός συμβάλλει στη στρατηγική για την ανάπτυξη «Ευρώπη 2020»⁷, ιδίως στον στόχο που θέτει η ΕΕ για ποσοστό απασχόλησης ύψους 75% έως το 2020, βοηθώντας τα άτομα να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και να προσαρμοστούν στις αλλαγές που συντελούνται στην αγορά εργασίας. Η προαναφερόμενη μελέτη του πανεπιστημίου Johns Hopkins διαπίστωσε ότι ο τομέας του εθελοντισμού μπορεί να συμβάλει έως 5% στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν⁸. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί πολύ σημαντικό σε καιρούς οικονομικής δυσχέρειας και λιτότητας. Η αλληλεγγύη αυξάνεται επίσης μέσω του εθελοντισμού, όταν οι άνθρωποι μαθαίνουν πώς να προσαρμόζονται στις τεχνολογικές αλλαγές, στην παγκοσμιοποίηση και στη γήρανση του πληθυσμού.

Ο εθελοντισμός συμβάλλει άμεσα σε καίριους στόχους των πολιτικών της ΕΕ, όπως είναι η κοινωνική ενσωμάτωση, η απασχόληση, η εκπαίδευση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η ιδιότητα του πολίτη. Η θετική του επίδραση επιβεβαιώνεται μέσω νέων δεικτών οι οποίοι μετρούν την κοινωνική συνοχή ή την ευτυχία, τον σύνδεσμο, την ενεργητικότητα και την ευημερία των εθελοντών⁹. Αυτό ισχύει και για τον εθελοντισμό σε τομείς με ένταση της γνώσης, όπως η εκπαίδευση και η έρευνα, συμπεριλαμβανομένης της διεθνούς συνεργασίας.

⁶ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη διακρατική κινητικότητα εντός της Κοινότητας για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης: Ευρωπαϊκός χάρτης ποιότητας για την κινητικότητα (2006/961/EK).

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», COM(2010) 2020 τελικό, της 3ης Μαρτίου 2010.

⁸ «Measuring Civil Society and Volunteering» (Μετρήσιμα στοιχεία για την κοινωνία των πολιτών και τον εθελοντισμό), Πανεπιστήμιο Johns Hopkins 2007.

⁹ Πρβλ. S. Hossenfelter, On the problem of measuring happiness (Το πρόβλημα με τη μέτρηση της ευτυχίας), 3 Φεβρουαρίου 2011. Διαθέσιμο στο SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1754423>, που αναφέρεται επίσης στην έρευνα της διεθνούς επιτροπής για τη μέτρηση των οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής προόδου, η οποία δημιουργήθηκε από τον γάλλο πρόεδρο το 2008, καθώς και στην πρόσφατη προσέγγιση της βρετανικής στατιστικής υπηρεσίας να μετρηθεί η ευημερία των ανθρώπων.

Η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα εθελοντισμού αποφέρει απτά οφέλη. Τα οφέλη αυτά γίνονται περισσότερο αισθητά στην προώθηση του διασυνοριακού εθελοντισμού και στην κινητικότητα των εθελοντών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Γενικότερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο όσον αφορά τη χάραξη πολιτικής στον χώρο του εθελοντισμού τα επόμενα χρόνια, κάτι που, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, θα συντελεστεί σε επίπεδο κρατών μελών σε συνάρτηση με τις εθνικές προτεραιότητες και τους ευρύτερους στρατηγικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσεχή δεκαετία.

Η επόμενη ενότητα παρουσιάζει αδρομερώς τους τρόπους με τους οποίους η Επιτροπή στηρίζει επί του παρόντος τον τομέα του εθελοντισμού και πώς σχεδιάζει να επιλύσει τα προβλήματα που θα προκύψουν στο μέλλον.

2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

2.1. Ευκαιρίες χρηματοδότησης του εθελοντισμού από την ΕΕ

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα έχουν αναγνωρίσει προ πολλού τη σημασία που έχουν οι οργανώσεις εθελοντών στο να μπορέσουν τα άτομα ν' ανταποδώσουν κάτι στις κοινότητές τους και να βρουν ευκαιρίες συμμετοχής σ' ένα ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Για τον λόγο αυτό, η ΕΕ παρέχει επί του παρόντος ευκαιρίες χρηματοδότησης εθελοντών και εθελοντικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των ακόλουθων προγραμμάτων:

Στο πρόγραμμα «Νεολαία εν δράσει»¹⁰, η ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία (EEY) παρέχει στους νέους ηλικίας μεταξύ 18 και 30 ετών τη δυνατότητα να εργαστούν εθελοντικά, έως 12 μήνες, εκτός της χώρας τους. Η ΕΕΥ, πέρα των οφελών που συνεπάγεται για τις τοπικές κοινότητες, προσφέρει στους εθελοντές την ευκαιρία να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να μάθουν ξένες γλώσσες και ν' ανακαλύψουν άλλους πολιτισμούς.

Χάρη στην ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία, ο Costica, 27χρονος Ρουμάνος με προβλήματα όρασης, είχε την ευκαιρία να περάσει τεσσερις μήνες ως εθελοντής στο σχολείο IRHOV για παιδιά με προβλήματα όρασης στη Λιέγη, Βέλγιο. Ο Costica πραγματοποίησε εργαστήρια για υπολογιστές, αθλήματα και πολιτιστικές δραστηριότητες για παιδιά και είχε τη δυνατότητα να αναπτύξει προσωπικές, κοινωνικές και επαγγελματικές δεξιότητες μέσω αυτής της εμπειρίας. Ταυτόχρονα, ο Costica παρείχε σημαντική στήριξη στην κοινότητα υποδοχής, αφού αποτέλεσε υπόδειγμα για τα παιδιά με προβλήματα όρασης και πηγή έμπνευσης για τους γονείς τους και το προσωπικό του σχολείου. Από την άποψη αυτή, ο εθελοντισμός στο πλαίσιο της ΕΕΥ είναι ένας τρόπος δραστηριοποίησης εντός της κοινωνίας και εκδήλωσης αλληλεγγύης μεταξύ των ευρωπαίων νέων, ο οποίος αυξάνει επίσης την απασχολησιμότητά τους.

Το πρόγραμμα της ΕΕ «Ευρώπη για τους Πολίτες»¹¹ στηρίζει μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων και οργανώσεων που προωθούν τη συμμετοχή του ευρωπαίου πολίτη στα κοινά, όπως μέσω σχεδίων αδελφοποίησης πόλεων. Στο πρόγραμμα αυτό ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην προώθηση του εθελοντισμού. Πράγματι, ο εθελοντισμός τέθηκε ως μία από τις προτεραιότητες του προγράμματος για το 2011.

¹⁰ Απόφαση αριθ. 1719/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 327 της 24.11.2006, σ. 30-44).

¹¹ Απόφαση αριθ. 1904/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 378 της 27.12.2006, σ. 32-40).

Ο χάρτης των ευρωπαϊκών αγροτικών κοινοτήτων (CERC) δημιουργήθηκε από το πρόγραμμα «Ευρώπη για τους Πολίτες» και αποτελεί συνεργασία μεταξύ 27 μικρών αγροτικών κοινοτήτων, μία από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ. Στόχος των δραστηριοτήτων του CERC είναι να δημιουργηθούν ευκαιρίες «συναντήσεων γύρω απ' το τραπέζι της κουζίνας», δίνοντας τη δυνατότητα στους ευρωπαίους πολίτες να έρθουν σε επαφή σε διασυνοριακό και διαπροσωπικό επίπεδο, διερευνώντας θέματα και αναπτύσσοντας συνεργασία σε τομείς όπως η συμμετοχή στην τοπική δημοκρατία, ο ρόλος των νέων στην τοπική δημοκρατία και η ευημερία των ηλικιωμένων πολιτών. Οι δραστηριότητες βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στη στήριξη των εθελοντών που βοηθούν στην οργάνωση των εκδηλώσεων του CERC και στην εξεύρεση καταλυμάτων για τους προσκεκλημένους στον τόπο υποδοχής.

Το πρόγραμμα διά βίου μάθησης¹² περιλαμβάνει το πρόγραμμα Grundtvig, το οποίο προωθεί τη συμμετοχή ευρωπαίων πολιτών σε εθελοντικά προγράμματα που πραγματοποιούνται σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα από τη δική τους, κάτι που τους επιτρέπει να αποκτήσουν γνώσεις και να μοιραστούν τις γνώσεις αυτές και την εμπειρία τους σε διασυνοριακό επίπεδο.

Το Μουσείο του Μάντσεστερ και το Μουσείο Καλών Τεχνών της Βουδαπέστης ανέπτυξαν, στο πλαίσιο του προγράμματος Grundtvig, ένα επιμέρους πρόγραμμα για εθελοντές μεγαλύτερης ηλικίας, το οποίο εστιάζεται στην προσέλκυση ατόμων ηλικίας 50 ετών και άνω. Στο επίκεντρο του προγράμματος αυτού ήταν ένα πρόγραμμα ανταλλαγών: έξι εθελοντές και από τα δύο μουσεία πραγματοποίησαν εκατέρωθεν επισκέψεις και είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν εθελοντική δραστηριότητα σε μια άλλη χώρα. Το πρόγραμμα αυτό δημιούργησε μια πλατφόρμα για τη δημοσιοποίηση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των μουσείων που συνεργάζονται με εθελοντές από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Πέρα από τα προγράμματα που αφορούν άμεσα τους εθελοντές και τις εθελοντικές δραστηριότητες, η ΕΕ παρέχει ευρεία κλίμακα χρηματοδοτικών προγραμμάτων στα οποία έχουν πρόσβαση εθελοντές που δραστηριοποιούνται στους τομείς της διανομής τροφίμων, του κοινωνικού αποκλεισμού και των κοινωνικών διακρίσεων, της ισότητας των φύλων, της πρόληψης των ναρκωτικών, της παροχής βοήθειας σε θύματα εγκληματικών πράξεων¹³, της δημόσιας υγείας, της προστασίας των καταναλωτών και του περιβάλλοντος και των ενεργειών για το κλίμα.

Η Επιτροπή δεσμεύεται να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες της ΕΕ και κάθε ενδιαφερόμενο σχετικά με τα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από εθελοντές και για εθελοντικές δραστηριότητες. Αυτό θα εξασφαλίσει την πλήρη αξιοποίηση των ευκαιριών χρηματοδότησης του τομέα εθελοντισμού.

2.2. Η κοινωνική διάσταση του εθελοντισμού

2.2.1. Ο εθελοντισμός ως έκφραση της ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη

Ο εθελοντισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τους γενικούς πολιτικούς στόχους της Επιτροπής οι οποίοι έγκεινται στην ενίσχυση της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης και στην

¹² Απόφαση αριθ. 1720/2006/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006 (ΕΕ L 327 της 24.11.2006, σ. 45).

¹³ Περισσότεροι από 20.000 εθελοντές δραστηριοποιούνται σε οργανώσεις υποστήριξης θυμάτων στην Ευρώπη [«Ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση», COM(2011) 274 τελικό, της 18.5.2011, σ. 5].

τοποθέτηση των πολιτών στο επίκεντρο της χάραξης πολιτικής της ΕΕ¹⁴. Ο εθελοντισμός μπορεί να συμπληρώσει τα δικαιώματα που απολαμβάνουν οι πολίτες και να προωθήσει την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία. Αυτό ισχύει ιδίως για τον διασυνοριακό εθελοντισμό, ο οποίος παρέχει τη δυνατότητα της απόκτησης διαπολιτισμικών γνώσεων και της ανάπτυξης ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Επιπλέον, ο εθελοντισμός συνιστά στοιχείο κοινωνικής καινοτομίας ικανό να κινητοποιήσει τη δημιουργικότητα των ατόμων με σκοπό την εξεύρεση λύσεων και την αποτελεσματικότερη χρήση των περιορισμένων πόρων¹⁵.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να στηρίζει τον τομέα του εθελοντισμού μέσω των χρηματοδοτικών της προγραμμάτων και των προγραμμάτων πολιτικής για τη συνοχή που εφαρμόζει η ΕΕ σε διάφορους τομείς.

Θα παρακολουθεί τις πρωτοβουλίες που προωθούν τον διασυνοριακό εθελοντισμό στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους των πολιτών (2013).

2.2.2. Οι εθελοντές ως συνεκτικός ιστός της κοινωνίας

Ο εθελοντισμός προάγει την κοινωνική συνοχή και την κοινωνική ενσωμάτωση. Σημαίνει να μοιράζεσαι πράγματα και να βοηθάς τους άλλους, κάτι που, με τον τρόπο αυτό, δημιουργεί αλληλεγγύη. Οι εθελοντικές δραστηριότητες αυξάνουν την ανοχή των ατόμων απέναντι στις μειονεκτούσες ομάδες και συμβάλλουν στη μείωση του ρατσισμού και των προκαταλήψεων.

Ο εθελοντισμός έχει επίσης αναγνωριστεί ότι συνιστά έναν τρόπο παροχής νέων μαθησιακών ευκαιριών σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να συμβάλλουν στη διαμόρφωση των κοινωνιών μας. Ταυτόχρονα, οι εθελοντικές δραστηριότητες μπορούν να βελτιώσουν την κατανόηση μεταξύ των γενιών, αφού οι νέοι και οι μεγαλύτερης ηλικίας συνεργάζονται και αλληλοϋποστηρίζονται.

Σε ατομικό επίπεδο, ο εθελοντισμός μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο για να αποκτήσουν οι πολίτες κοινωνικές δεξιότητες, να αναλάβουν χρήσιμο ρόλο και να συνδεθούν ή επανασυνδεθούν με την κοινωνία. Σε κοινωνικό επίπεδο, μπορεί να είναι ένα εργαλείο ενίσχυσης των δυνατοτήτων, ιδίως των μειονεκτουσών ομάδων στην κοινωνία.

Ομοίως, ο περιβαλλοντικός εθελοντισμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές, ενώ ταυτόχρονα αυξάνει την ευαισθητοποίηση για τα περιβαλλοντικά θέματα και την πιθανότητα εφαρμογής φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών¹⁶. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, η οργάνωση British Trust for Conservation Volunteers (BTCV) συνεργάζεται με περισσότερους

¹⁴ «Πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για την επόμενη Επιτροπή (2009-2014)» (2009).

¹⁵ «Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union» (Παροχή δυνατοτήτων στους πολίτες και προώθηση αλλαγών: η κοινωνική καινοτομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση) (BEPA 2010). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τη στήριξη του 7ου προγράμματος-πλαίσου έρευνας, προτίθεται να υποστηρίξει τη δημιουργία μιας «κοινωνικής πλατφόρμας» για καινοτόμους κοινωνικές υπηρεσίες, οι οποίες θα καθορίζουν επίσης τον ρόλο του εθελοντισμού στον τομέα των υπηρεσιών.

¹⁶ Εθελοντισμός και περιβάλλον:
http://community.cev.be/download/130/434/Fact_sheet_DG_ENV_environment.pdf

από 300.000 εθελοντές κάθε χρόνο, ενώ στη Σλοβακία ο περιβαλλοντικός εθελοντισμός αναλογεί στο 13,3% του συνολικού μεριδίου του εθελοντισμού¹⁷.

Για να προβληθεί ευρύτερα και να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των θαλάσσιων απορριμμάτων στις θάλασσες και στους ωκεανούς μας, η διεθνής οργάνωση Surfrider Foundation διοργανώνει κάθε χρόνο τη δράση «Πρωτοβουλίες για τους ωκεανούς: η μεγαλύτερη οικολογική κινητοποίηση πολιτών στην Ευρώπη», στην οποία λαμβάνουν μέρος 40.000 εθελοντές οι οποίοι συμμετέχουν σε περισσότερες από 1.000 δραστηριότητες καθαρισμού παραλιών, λιμνών, ποταμών και θαλάσσιου βυθού στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο¹⁸.

Η Επιτροπή μπορεί να υποβάλει προτάσεις που θα αφορούν ειδικά τον εθελοντισμό στη στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση, στις προσπάθειές της για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της Επιτροπής «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας».

2.2.3. Εκπαίδευση και εθελοντισμός

Οι εθελοντικές δραστηριότητες μπορούν να αποτελούν είτε δομημένες μαθησιακές δραστηριότητες (η λεγόμενη «μη τυπική μάθηση»), στις οποίες ο εθελοντής συμμετέχει εκουσίως, είτε ακούσια και μη δομημένη μάθηση (η λεγόμενη «άτυπη μάθηση»). Και στις δύο περιπτώσεις, η μάθηση που αποκτά ο εθελοντής συνήθως δεν πιστοποιείται. Για τον λόγο αυτό, η αναγνώριση του εθελοντισμού ως μορφής μάθησης συνιστά προτεραιότητα της δράσης που αναπτύσσει η ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop), βάσει κοινών αρχών που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο το 2004¹⁹, δημοσίευσε τις «Ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης», οι οποίες παρέχουν ένα εργαλείο για τη χάραξη πρακτικών επικύρωσης που συνυπολογίζουν τον τομέα του εθελοντισμού.

Η κινητικότητα για σκοπούς μάθησης είναι ένας τρόπος με τον οποίο οι πολίτες ασκούν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της ΕΕ. Ο διασυνοριακός εθελοντισμός συνιστά παράδειγμα μιας τέτοιας μαθησιακής κινητικότητας.

Η Επιτροπή επεξεργάζεται πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, η οποία θα περιλαμβάνει τη διάσταση του εθελοντισμού.

¹⁷ CSVnet – National Coordination Body of Voluntary Support Centres, 2009. «Brief compendium of the research: Volunteering across Europe. Organisations, promotion, participation», σ. 17.

¹⁸ Πρωτοβουλίες για τους ωκεανούς – Ενημερωτικό φυλλάδιο 2011: http://www.surfrider.eu/fileadmin/documents/io11/dp/20110228_DP-IO2011_EN.pdf

¹⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινές ευρωπαϊκές αρχές για τον προσδιορισμό και την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης (Μάιος 2004).

Σε πρακτικό επίπεδο, η πείρα και οι δεξιότητες που αποκτώνται στο πλαίσιο του εθελοντισμού μπορούν να καταγράφονται στα έγγραφα Europass²⁰ και θα συμπεριλαμβάνονται στο μελλοντικό «ευρωπαϊκό διαβατήριο δεξιοτήτων».

2.2.4. Νεολαία και εθελοντισμός

Η ενεργός συμμετοχή των νέων στην κοινωνία μπορεί να ενισχυθεί μέσω του εθελοντισμού. Αν οι νέοι είναι καλά ενημερωμένοι για τον εθελοντισμό και έχουν θετική εμπειρία από την ενασχόλησή τους μ' αυτόν, είναι πιθανό να εξακολουθήσουν να δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα σ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, εμπνέοντας και άλλους νέους να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους.

Η Επιτροπή έχει επιλέξει τις εθελοντικές δραστηριότητες για τους νέους ως μία απ' τις προτεραιότητες της διαδικασίας συνεργασίας στο πλαίσιο της πολιτικής για τη νεολαία, που εγκαινιάστηκε το 2001, και της μεταγενέστερης ανοικτής μεθόδου συντονισμού για τη νεολαία. Η νέα στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία αναγνωρίζει τον εθελοντισμό ως έναν από τους καίριους τομείς πολιτικής που επηρεάζουν τους νέους της Ευρώπης²¹.

Σκοπός της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την κινητικότητα των νέων εθελοντών στην Ευρώπη είναι να τονωθεί η συνεργασία μεταξύ των διοργανωτών εθελοντικών δραστηριοτήτων στα κράτη μέλη της ΕΕ. Η εν λόγω σύσταση καλεί τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τις δημόσιες αρχές να αναπτύξουν εθελοντικές δραστηριότητες στις οποίες θα επιτρέπεται η συμμετοχή νέων από άλλες χώρες της ΕΕ²².

Ο εθελοντισμός των νέων στηρίζει την εμβληματική πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση»²³ που εντάσσεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», τοποθετώντας τους νέους στο επίκεντρο του οράματος της ΕΕ για μια οικονομία που θα βασίζεται στη γνώση, για καινοτομία, υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και δεξιοτήτων, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και ενεργό συμμετοχή στα κοινά.

Το 2012 τα κράτη μέλη θα ενημερώσουν την Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία και της σύστασης σχετικά με την κινητικότητα των νέων εθελοντών σ' ολόκληρη την ΕΕ. Η Επιτροπή, με βάση τα στοιχεία που θα λάβει, θα υποβάλει προτάσεις για περαιτέρω ανάπτυξη.

²⁰ Απόφαση αριθ. 2241/2004/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ενιαίο κοινοτικό πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (Europass), ΕΕ L 390 της 31.12.2004, σ. 6-20.

²¹ Μια στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία: Επένδυση και ενδυνάμωση – Μια ανανεωμένη ανοικτή μέθοδος συντονισμού για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των ευκαιριών της νεολαίας, COM(2009) 200 τελικό, της 27.4.2009.

²² Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την κινητικότητα των νέων εθελοντών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008/C 319/03 της 13.12.2008.

²³ Νεολαία σε κίνηση – Μια πρωτοβουλία για την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων των νέων με στόχο την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, COM(2010) 477 τελικό, της 15.9.2010.

2.2.5. *Αθλητισμός και εθελοντισμός*

Το άρθρο 165 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλεί την ΕΕ, κατά την προώθηση του ευρωπαϊκού αθλητισμού, να λάβει υπόψη τις δομές που βασίζονται στον εθελοντισμό.

Το 2002, στη δήλωση του Aarhus για την εθελοντική εργασία στον αθλητισμό, τα κράτη μέλη αναγνώρισαν την αξιοσημείωτη συμβολή της εθελοντικής δραστηριότητας στον αθλητισμό, καθώς και την οικονομική της σημασία. Ο εθελοντισμός υπήρξε επίσης ένα από τα νευραλγικά θέματα στη Λευκή Βίβλο που εξέδωσε η Επιτροπή για τον αθλητισμό το 2007. Στο έγγραφο αυτό, διαπιστώνεται ότι οι εθελοντικές δραστηριότητες στον τομέα του αθλητισμού ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση, προωθούν την τοπική δημοκρατία και την ιδιότητα του πολίτη και προσφέρουν ευκαιρίες μη τυπικής εκπαίδευσης²⁴. Τον Μάιο του 2011, στο ψήφισμά του για ένα σχέδιο εργασίας της ΕΕ με θέμα τον αθλητισμό, το Συμβούλιο ανακήρυξε τον εθελοντισμό στον αθλητισμό ως τομέα προτεραιότητας για την ανάπτυξη συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ.

Ο αθλητισμός είναι σε θέση να κινητοποιήσει περισσότερους εθελοντές απ' οποιονδήποτε άλλο τομέα. Στα περισσότερα κράτη μέλη, το αθλητικό κίνημα δεν θα υπήρχε καν χωρίς τον εθελοντισμό. Ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών είναι πολύ μεγάλες· σε ορισμένα κράτη μέλη τα επίπεδα εθελοντισμού στον τομέα του αθλητισμού είναι ιδιαίτερα χαμηλά²⁵. Τα κράτη μέλη που καταγράφουν υψηλό ποσοστό εθελοντισμού στον αθλητισμό τείνουν να έχουν μεγάλη παράδοση στον εθελοντισμό και κατάλληλες δομές, αλλά και στήριξη από τις δημόσιες αρχές²⁶.

Στο πλαίσιο της προπαρασκευαστικής δράσης του 2010 στον τομέα του αθλητισμού, η Επιτροπή χρηματοδοτεί τέσσερα πιλοτικά προγράμματα σχετικά με τον εθελοντισμό και τον αθλητισμό.

2.2.6. *Ο εθελοντισμός των εργαζομένων ως εκδήλωση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης*

Τόσο ο ιδιωτικός όσο και ο δημόσιος τομέας μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση εθελοντικών δραστηριοτήτων ως εκδήλωση της εταιρικής κοινωνικής τους ευθύνης. Οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, δραστηριοποιούμενοι στον εθελοντισμό, όχι μόνο ωφελούν την τοπική κοινωνία, αλλά, ταυτόχρονα, βελτιώνουν τη φήμη και την εικόνα τους, συμβάλλουν στη δημιουργία ομαδικού πνεύματος, αυξάνουν την ικανοποίηση που αντλούν από την εργασία τους, και γίνονται πιο παραγωγικοί, ενώ καθιστούν εφικτή την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων.

Το 2011 η Επιτροπή εγκαινίασε πρωτοβουλίες με σκοπό την προώθηση του εθελοντισμού μεταξύ των υπαλλήλων της. Οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν δικτυακούς τόπους του εσωτερικού δικτύου για το προσωπικό με πληροφορίες σχετικά

²⁴ Λευκή Βίβλος για τον αθλητισμό, COM(2007) 391 τελικό, της 11.7.2007.

²⁵ «Volunteering in the European Union» (Ο εθελοντισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση) (GHK 2010), σ. 216.

²⁶ «Volunteering in the European Union» (Ο εθελοντισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση) (GHK 2010), σ. 214-215. Το έγγραφο αυτό αναφέρεται επίσης στα έσοδα για τις αθλητικές οργανώσεις.

με ευκαιρίες εθελοντισμού, ορθές πρακτικές και πρακτικές κατευθύνσεις για όσους επιθυμούν να συμμετάσχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες²⁷.

2.2.7. Οι σχέσεις της ΕΕ με τις τρίτες χώρες και ο εθελοντισμός

2.2.7.1. Προώθηση της κινητικότητας εθελοντών από τρίτες χώρες στην ΕΕ

Θα πρέπει επίσης να αναγνωριστούν τα αμοιβαία οφέλη που προκύπτουν από τη μετάβαση εθελοντών από τρίτες χώρες στην ΕΕ. Ως προς αυτό, η οδηγία 2004/114/EK του Συμβουλίου²⁸ διαμορφώνει το πλαίσιο αναφοράς για κοινές ελάχιστες προϋποθέσεις εισδοχής και διαμονής εθελοντών από τρίτες χώρες, ανεξάρτητα από την κατάσταση που επικρατεί στην αγορά εργασίας της χώρας υποδοχής. Η μεταφορά αυτών των διατάξεων είναι προαιρετική για τα κράτη μέλη.

Το 2011 η Επιτροπή θα δημοσιεύσει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2004/114/EK του Συμβουλίου και, αν κριθεί σκόπιμο, μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο πρότασης τροποποιήσεων.

2.2.7.2. Ανθρωπιστική βοήθεια και εθελοντισμός

Ο τομέας στον οποίο οι Ευρωπαίοι θεωρούν ότι οι εθελοντές διαδραματίζουν τον σημαντικότερο ρόλο είναι ο τομέας της αλληλεγγύης και της ανθρωπιστικής βοήθειας, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αποφασισμένη να λάβει σοβαρά υπόψη την άποψη των ευρωπαίων πολιτών: βάσει του άρθρου 214 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή πρόκειται να συστήσει Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας, το οποίο θα λειτουργεί ως πλαίσιο για την κοινή συνεισφορά ευρωπαίων εθελοντών στις δράσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁹.

Αυτό το νέο σώμα θα παρέχει τη δυνατότητα στους εθελοντές από διάφορα κράτη μέλη να συνεργάζονται σ' ένα κοινό πρόγραμμα ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ ως απτή εκδήλωση της αλληλεγγύης τους προς τους αναξιοπαθούντες. Επιπλέον, αναμένεται ότι θα συμβάλει στη δημιουργία νέων ευκαιριών για συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών, ιδίως μεταξύ των νέων. Η δραστηριοποίηση ευρωπαίων εθελοντών αποβλέπει επίσης στην ενίσχυση των τοπικών δυνατοτήτων, έναν τομέα όπου ο εθελοντισμός μπορεί να αλλάξει σημαντικά το σκηνικό. Η στήριξη εθελοντών όσον αφορά την προετοιμασία ενόψει καταστροφών και τις δραστηριότητες αποκατάστασης θα συμβάλει ιδίως στο να μπου τα θεμέλια για διαδικασίες βιώσιμης ανάπτυξης που θα συνδέονται με τις επιχειρήσεις που αναλαμβάνει η ΕΕ πριν και μετά τις κρίσεις στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας.

²⁷ Βλ. <http://myintracomm.ec.europa.eu/serv/en/Volunteering/>. Αξίζει επίσης να επισημανθεί ότι το προσωπικό της Επιτροπής διοργανώνει και διαχειρίζεται φιλανθρωπικές πρωτοβουλίες όπως το Schuman Trophy, η εκστρατεία για τους αστέγους «Shoebbox for the homeless», η ομάδα υποστήριξης καρκινοπαθών «Cancer Support», η αντιπροσωπεία της ΕΕ στο ATD Quart Monde ή η νεοϊδρυθείσα ένωση GIVE EUR-HOPE.

²⁸ Οδηγία 2004/114/EK του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την ανταλλαγή μαθητών, την άμισθη πρακτική άσκηση ή την εθελοντική υπηρεσία – ΕΕ L 375 της 23.12.2004, σ. 12.

²⁹ Πως θα εκφραστεί η αλληλεγγύη των πολιτών της ΕΕ μέσω του εθελοντισμού : Οι πρώτες σκέψεις για ένα Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας, COM(2010) 683 τελικό της 23.11.2010.

Το 2011 η Επιτροπή χρηματοδοτεί πιλοτικά προγράμματα με σκοπό την επιλογή, την κατάρτιση και τη δραστηριοποίηση των πρώτων εθελοντών του Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας. Τα αποτελέσματα αυτού του πιλοτικού σταδίου και η έκβαση των επανεξετάσεων και των διαβουλεύσεων, καθώς και η εκτίμηση επιπτώσεων βάσει της πολυετούς πείρας των εθνικών και διεθνών οργανώσεων θα επιτρέψουν στην Επιτροπή να εκδώσει πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας το 2012.

2.2.7.3. Αναπτυξιακές πολιτικές και εθελοντισμός

Οι εθελοντές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή συνεργασία, είτε ως μεμονωμένοι εθελοντές είτε στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που υλοποιούνται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Κατά κανόνα, η εθελοντική εργασία αυξάνει την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών που καταβάλλουν αυτές οι οργανώσεις και επιβεβαιώνει τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα τους.

Η Επιτροπή δεν στηρίζει μεμονωμένους εθελοντές απευθείας αλλά έμμεσα, χρησιμοποιώντας τα νομικά και χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ για την υποστήριξη προγραμμάτων προς όφελος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Οι ομάδες αυτές συμβάλλουν ολοένα και περισσότερο στον σχεδιασμό αναπτυξιακών πολιτικών σε ολόκληρο τον αναπτυσσόμενο κόσμο, ιδίως αναλαμβάνοντας μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας. Αν και η Επιτροπή εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την εφαρμογή της συνολικής αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ, τελικά εναπόκειται σ' αυτές τις ίδιες τις οργανώσεις να αποφασίσουν αν θα προσφύγουν στις υπηρεσίες εθελοντών ή αμειβόμενου επαγγελματικού προσωπικού, τόσο στην Ευρώπη όσο και στον υπόλοιπο κόσμο.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Ο εθελοντισμός αποτελεί μέρος του κοινωνικού μας ιστού. Υποστηρίζει τις θεμελιώδεις αξίες της ενσωμάτωσης και της ιδιότητας του πολίτη. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τονίζει τη σημασία του εθελοντισμού κατά το Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού 2011. Η Επιτροπή συνεργάζεται με όλους τους σχετικούς παράγοντες προκειμένου αυτό το ευρωπαϊκό έτος να αφήσει πίσω του ουσιαστική παρακαταθήκη που θα έχει διάρκεια.

Τα ακόλουθα συμπεράσματα θα συμπληρωθούν και θα αναπτυχθούν περαιτέρω κατά τη διάρκεια του ευρωπαϊκού έτους:

- Ο εθελοντισμός δημιουργεί σημαντικό ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο, ανοίγει δρόμους για την ενσωμάτωση και την απασχόληση και συμβάλλει καθοριστικά στη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής. Συνιστά ιδιαίτερα απτή έκφραση της ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη, καθώς οι εθελοντές συμμετέχουν στη διαμόρφωση της κοινωνίας και βοηθούν τους αναξιοπαθούντες.
- Οι δυνατότητες του εθελοντισμού μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ανάπτυξη «Ευρώπη 2020». Οι εθελοντές είναι ένας σημαντικός πόρος για την οικονομία και την κοινωνία μας, αλλά δεν πρέπει να θεωρούνται εναλλακτική μορφή του συνήθους εργατικού δυναμικού.

- Η ΕΕ, προωθώντας τον διασυνοριακό εθελοντισμό σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και μέσω ενωσιακών χρηματοδοτικών προγραμμάτων, συμβάλλει στην κινητικότητα και τη διαπολιτισμική μάθηση των πολιτών της, ενώ ενισχύει και την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα.

Συστάσεις πολιτικής προς τα κράτη μέλη

Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η Επιτροπή δεν προτίθεται να προωθήσει ένα και μόνο μοντέλο εθελοντισμού ή να εναρμονίσει τις παραδόσεις εθελοντισμού που έχουν αναπτυχθεί σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν αποτελεσματικότερα τις δυνατότητες του εθελοντισμού με τους ακόλουθους τρόπους:

- Στις χώρες που δεν υπάρχει πλαίσιο για τον εθελοντισμό και στις οποίες η παράδοση ή το πνεύμα εθελοντισμού είναι ισχνά, η διαμόρφωση νομικού πλαισίου θα μπορούσε να συνιστά κίνητρο για τη στήριξη της ανάπτυξης του εθελοντισμού.
- Η έρευνα και η συλλογή στοιχείων σχετικά με τον εθελοντισμό θα πρέπει να ενθαρρυνθούν σε εθνικό επίπεδο. Σ' αυτό το πλαίσιο, συνιστάται η χρήση του εγγράφου οδηγιών της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) σχετικά με την μέτρηση της εργασίας σε εθελοντική βάση και του εγχειριδίου των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς.
- Η αναγνώριση των προσόντων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο εθελοντικής εργασίας ως εμπειρία μη τυπικής μάθησης είναι ένα σημαντικό κίνητρο για τους εθελοντές, το οποίο γεφυρώνει τον εθελοντισμό με την εκπαίδευση.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να άρουν τα άμεσα ή έμμεσα εμπόδια που παραμένουν στον τομέα του εθελοντισμού γενικά και, ειδικότερα, στον τομέα του διασυνοριακού εθελοντισμού.
- Τα κράτη μέλη καλούνται να καταρτίσουν εθνικά προγράμματα εθελοντισμού για διασυνοριακές εθελοντικές δραστηριότητες, ώστε να συμβάλουν στην ανάπτυξη του εθελοντισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συγκεκριμένες ενέργειες για την αναγνώριση και την προώθηση του εθελοντισμού σε επίπεδο ΕΕ

Η ΕΕ έχει αναλάβει τη δέσμευση να εξασφαλίσει μακροπρόθεσμη παρακολούθηση του Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού 2011 και να συνεχίσει τον διάλογο με τους οικείους ενδιαφερομένους στους διάφορους τομείς πολιτικής που αφορούν τον εθελοντισμό.

- Η Επιτροπή θα προτείνει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας το 2012.
- Τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής θα αφορούν ακόμα περισσότερο τους εθελοντές και θα προωθούν τον διασυνοριακό εθελοντισμό.

- Η Επιτροπή θα διευκολύνει τους πολίτες της ΕΕ και τους ενδιαφερομένους να ενημερωθούν σχετικά με τα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από εθελοντές και για εθελοντικές δραστηριότητες.
- Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να διερευνήσει περαιτέρω τις δυνατότητες ενίσχυσης του δεσμού μεταξύ του εθελοντισμού και της υγείας/ευημερίας, ιδίως όσον αφορά τη γηράσκουσα κοινωνία.
- Βάσει εκθέσεων των κρατών μελών σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης για την κινητικότητα των νέων εθελοντών το 2012, η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις για περαιτέρω ανάπτυξη.
- Η Επιτροπή μπορεί να υποβάλει προτάσεις που θα αφορούν ειδικά τον εθελοντισμό στη στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση, στις προσπάθειές της για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της Επιτροπής «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας».
- Η Επιτροπή επεξεργάζεται πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, η οποία θα περιλαμβάνει την αναγνώριση των προσόντων που αποκτώνται στο πλαίσιο του εθελοντισμού.
- Το μελλοντικό «ευρωπαϊκό διαβατήριο δεξιοτήτων» θα δίνει τη δυνατότητα τήρησης μητρώου με τις δεξιότητες και τα προσόντα που αποκτώνται στο πλαίσιο του εθελοντισμού.
- Η Επιτροπή θα προσδώσει την κατάλληλη διάσταση εθελοντισμού στο προσεχές Ευρωπαϊκό Έτος των πολιτών (2013), που θα προωθεί ιδίως τον διασυνοριακό εθελοντισμό.